

**Lausunnon antaminen Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle Tuomiperän
tuulivoimaloiden poikkeamis- ja rakennuslupapäätöksistä 28.4.2020 § 12-27.
Poikkeamispäätösten ja rakennuslupien hakijana: TM Voima Tuomiperä Oy.**

Rakennus- ja ympäristölautakunta 19.10.2020 § 72

TM Voima Tuomiperä on hakenut Maankäyttö- ja rakennuslain 171 §: mukaista poikkeamista poiketakseen kahdeksan tuulivoimalan kohdalla osayleiskaavasta. Poikkeamispäätöksessä poikkeamista haettiin:

- 1) Kokonaiskorkeuden nostamiseksi 210 metristä 240 metriin.
 - 2) Kokonaistehon nostosta 30 MW:sta alle 45 MW:iin.
 - 3) Ohjeellisesta tuulivoimalan paikasta, voimalat sijoittuvat kuitenkin kokonaisuudessaan tv-1 tuulivoimaloiden alueelle, joka on velvoittava.
 - 4) Kokonaiskorkeuden nostamista merenpinnasta tasosta 305.000 (N2000), tasoon 335.000 (N2000).
- Poikkeaminen koski koko Tuomiperän tuulipuiston osayleiskaava aluetta, ja käsitti kaikki paikalle kaavoitetut tuulivoimalat.

Lisäksi TM Voima Tuomiperä Oy on hakenut maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukaista rakennuslupaa rakentaakseen Tuomiperän tuulipuistoon 8 kpl 240 metrin korkuisia tuulivoimaloita.

**Päätökset 8 kpl poikkeamispäätöksiä ja 8 kpl
rakennuslupapäätöksiä Ylivieskan rakennus- ja
ympäristölautakunta teki 28.4.2020 § 12 - 27.**

**Pohjois- Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt liitteenä olevan
valituksen johdosta**

1. Antamaan lausunnon

2. Liittämään asiakirjoihin alkuperäisinä tai jäljennöksinä valituksenalaisten päätösten perusteena olevat asiakirjat siltä osin kuin niitä ei ole toimitettu hallinto-oikeudelle asiakirjapyynnön 10.6.2020 yhteydessä.
 3. Sisällyttämään lausuntoon luettelon asiassa hallinto-oikeudelle toimitetuista asiakirjoista, jotta asianosaiset saavat myöhemmin vastaselityspyynnön yhteydessä tietoon hallinto-oikeudessa olevan oikeudenkäyntiaineiston.
- Hallinto-oikeus on pyytänyt antamaan lausunnon 14.9.2020 mennessä. Rakennusvalvonta on pyytänyt lisää aikaa 23.10.2020 saakka, joka on myönnetty.

Valitus

Perustelut vaatimuksille:

Kohta1)

Rakennus- ja ympäristölautakunnan päätökset eivät täytä maankäyttö- ja rakennuslain edellytyksiä. Lainvoimaisesta osayleiskaavasta poikkeamiselle ei ole erityisperusteita. Päätökset johtavat merkittävään rakentamiseen eikä tällaisia muutoksia tule tehdä poikkeamislupamenettelyllä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan (171 §) kaavasta poikkeamiselle pitää olla erityinen syy. Julkisesta tausta-aineistosta ei selviä mikä on erityinen syy tai peruste poiketa lainvoimaisesta kaavasta. Konsultin tausta-aineistossa muutosperusteeksi todettiin paremmat taloudelliset tuotto-odotukset. Kun tästä huomautettiin Ylivieskan kaupungille toimitetussa palautteessa, sanamuotoa muutettiin lautakunnan päätösesitykseen. Sanamuotona oli, että poikkeamiselle on erityinen maankäytöllinen syy. On sisällöllisesti kuvaamatta ja epäselvää mikä on 1) erityinen syy 2) konkreettinen maankäytöllinen syy. Muotoilu on keinotekoinen ja näennäinen perustelu, jonka tavoitteena on noudattaa muodollisesti Ympäristöhallinnon ohjeistusta. Ohjeistuksen mukaan poikkeamisperusteeksi ei riitä teknis-taloudellinen perustelu -perustelun pitää olla maankäytöllinen.

MRL:n 171 §:n mukaan poikkeamista ei saa myöntää, jos se johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia. Tuomiperän tapauksessa puhutaan merkittävästä rakentamisesta ja merkittävästä rakentamisen muutoksesta. Poikkeamispäätökset ja rakennusluvut mahdollistavat voimaloiden kokonaistehon kasvun jopa 50 prosentilla voimassa olevan kaavan kokonaistehosta. Voimaloiden maksimikorkeus nousee 30 metriä (14 % korotus voimassa olevan kaavan maksimikorkeudesta). Hankkeen alkuvaiheen YV A-tarveharkinnasta voimaloiden kokonaiskorkeus nousisi lähes 20 %.

Viimeisin voimaloiden huoltotiestösuunnitelma (esim. Ylivieskan kaupungin web-sivuilla) ei vastaa lainvoimaisessa osayleiskaavassa osoitettuja ohjeellisia tielinjauksia. Kartalla osoitetaan kokonaan uusi huoltotieverkosto, eikä sen vaikutuksia ole selvitetty lainkaan kaavaprosessin aikana, eikä poikkeamis- ja rakennuslupavaiheessa. Uusi huoltotieverkosto pirstoisi kokonaan alueen ja uusi tielinjaus halkoisi Hangaskurun suoalueen ja käytännössä tuhoaisi tunnetun teerien soidinsuon. Epäselvää on, miten sähkönsiirto ulos tuulivoimapuistosta aiotaan toteuttaa uusien tieinfrasuunnitelmien myötä. Siirtoyhteydestä on esitetty eri aihioita eri vaiheissa. Yhteys ulos alueelta on vielä hahmottumatta ja tämän ratkaisun vaikutukset arvioimatta.

Kaiken alueidenkäytön yleisperiaate on, että rakentaminen ratkaistaan lähtökohtaisesti kaavalla, myös muutosvaiheessa. Tämä koskee myös tuulivoimarakentamista ja sitä olisi pitänyt noudattaa

Tuomiperän tapauksessa. Ympäristöhallinnon käytännön mukaan tuulivoimaloiden korottaminen tai sijoittaminen kaavasta poikkeavalla tavalla on lähtökohtaisesti selvitettävä yleiskaavan muutoksella. Tuomiperän tapauksessa lautakunnan päätökset koskevat kaikkia voimaloita. Päätökset ovat vastoin Ympäristöministeriön ohjeistusta ja maankäyttö- ja rakennuslain tulkintoja.

Poikkeamislupamenettely ei ole oikea ja hyvä hallintotapa tehdä huomattavia muutoksia suuren mittaluokan teolliseen hankkeeseen, joka johtaa myös merkittävään rakentamiseen. Teollisen mittakaavan tuulivoimaloiden rakentamista ei voida pitää vaikutuksiltaan vähäisenä (vrt. MRL 171 §). Tuomiperän tuulivoimaloille on lainvoimainen ja ajantasainen osayleiskaava.

Ympäristöministeriö on korostanut tuulivoimaloiden korottamiseen liittyvissä ohjeissaan, että poikkeaminen koskee yksittäistapauksia. Tuomiperän tapauksessa poikkeamispäätös koskee kaikkia 8 voimalaa eli koko tuulipuistokokonaisuutta ja alueen huoltotiestä on suunniteltu kokonaan uusiksi. Muutos on merkittävä. Poikkeamispäätöksillä sivuutetaan Tuomiperän lainvoimaisen osayleiskaavan koko ohjausvaikutus, eikä niin merkittävää muutosta tulisi tehdä poikkeamismenettelyllä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n mukaan merkittävänä rakentamisena ei pidetä tuulivoimalan rakentamista asemakaavassa teollisuus- tai satama-alueeksi osoitetulle jo rakennetulle alueelle. Tuomiperän tapauksessa kyse ei ole tällaisesta tilanteesta. Kaikkien voimaloiden korotus lisää vaikutuksia laajemmalle alueelle. Analyttisesti on käsittelemättä se, kuinka voimalakorotukset vaikuttaisivat maanomistajien oikeuksiin tai etuuksiin kun esim. melu- ja välkevaikutukset laajenevat.

Rakennusvalvonnan vastine kohta 1

Maankäyttö- ja rakennuslain edellytykset poikkeamiselle ovat: (MRL 171 §)

"...Poikkeamista ei kuitenkaan saa myöntää, jos se:

- 1) aiheuttaa haittaa kaavoitukselle, kaavan toteuttamiselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle;*
- 2) vaikeuttaa luonnonsuojelun tavoitteiden saavuttamista;*
- 3) vaikeuttaa rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista; tai*
- 4) johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.::"*

Kaavoittaja on antanut lausuntonsa, jossa hän katsoo, että poikkeamisen mukaisista toimenpiteistä ei todennäköisesti aiheudu laajuudeltaan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Uuden

tekniikan myötä tuulivoimaloista aiheutuvan melun äänitaso ei selvitysten perusteella ylity aiempaan nähden ja tuulivoimalat sijoittuvat poikkeamishakemuksessa edelleen Tuomiperän osayleiskaavassa osoitetuille merkinnältään sitoville tv-1 –alueille. Poikkeamisen katsotaan myös edistävän osayleiskaavassa osoitetun maankäytön toteutumista.

Kaavasta poikkeamisen syy:

Koska tuulivoimatekniikka on kehittynyt, rakennushankkeeseen ryhtyvä haluaa käyttää uusinta käytössä olevaa tekniikkaa, jolla voimaloita pystytään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti. Ei ole kannattavaa käyttää vanhaa tekniikkaa jos uudempakin on tarjolla.

Poikkeamisen vaikutus, johtaminen merkittävään rakentamiseen ja kaikkien tuulivoimaloiden kohdalla poikkeaminen

On katsottu tarpeelliseksi vaatia uudet selvitykset :

- Selvitys vaikutuksista ympäristöön
- Tuulivoimalahankkeen meluselvitys
- Tuulivoimalahankkeen välkeselvitys
- Tuulivoimalahankkeen näkymäalueanalyysi
- Tuomiperän tuulivoimahanke näkymäalueanalyysi ja valokuvasovitteet

Lisäksi Elyltä on toimitettu: Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Pohjois- Pohjanmaan ELY:lle on myös lähetetty lausuntopyyntö, mutta ELY ei ole ottanut kantaa koskien poikkeamista.

Näiden selvitysten pohjalta lautakunta on katsonut, että 14%:n korotus tuulivoimaloihin toki muuttaa napureiden asemaa, mutta ei olisi niin merkittävä, että sitä varten tulisi koko kaavoitusprosessi aloittaa alusta. Lisäksi myös naapurikunnissa on tehty samanlaisia päätöksiä. Tehon korotuksen ei katsottu vaikuttavan naapurien asemaan, vaan se oli osoitus siitä, että nykyaikaisella tekniikalla päästäisiin noinkin suuriin hyötyihin.

Tielinjaukset ovat kaavassa ohjeellisia. Teiden paikat määräytyvät tarkemmassa suunnittelussa, ja niihin vaikuttaa maaperä ja yhteistyö maanomistajien kanssa.

Rakentamisen ratkaiseminen lähtökohtaisesti kaavalla

Rakennushankkeet ratkaistaan lähtökohtaisesti aina kaavalla ja kaavamuutoksella. Tässä tapauksessa lautakunta katsoi, että on kyse sellaisista muutoksista, että sen vuoksi ei kannata avata koko pitkää kaavoitusprosessia uudelleen, vaan poikkeaminen on myönnettävissä edellä olevien selvitysten, naapurin kuulemisen, ja

ELY:n päätöksen perusteella. **Hallintotapana** poikkeamista on myös monet ympäristökunnat käyttäneet vastaavissa tapauksissa.

Kohta 2)

Rakentamisen vaikutuksia ei ole selvitetty uskottavasti ja riittävästi. Rakentamisen ympäristölliset (ml. maisemalliset) haitat olisivat kohtuuttomat alueella. Korotettujen ja tehokkaampien voimaloiden rakentaminen vaikeuttaisi lisäksi rakennetun ympäristön suojelemista koskevien tavoitteiden saavuttamista.

Päätöksenteon tueksi tehty selvitystyö on laadullisesti riittämätöntä ja se sisältää monia puutteita jopa asiavirheitä. Toisaalta selvityksissä tuodaan selkeästi esiin merkittäviä negatiivisia riskejä ja muutoksia, mutta näitä ei ole huomioitu päätöksenteossa. Aineistoista ei selviä, onko Puolustusvoimilta pyydetty lausunto korkeammista tuulivoimaloista ja niiden vaikutuksista maanpuolustukseen.

Kaikkiaan voimaloiden vaikutuksista on haluttu luoda positiivista mielikuvaa ja sitä varten on kerätty tätä tavoitetta tukeva tarkoitushakuinen ja suppea aineisto. Tuomiperän tuulivoimapuisto aiheuttaisi toteutuessaan kohtuuttomia, pysyviä ja pitkäkestoisia haittoja voimaloiden lähialueen asukkaille, eläimille ja yhteisöille.

Kaavasta poikkeamisen ja rakennusluvan tueksi hakija on teettänyt selvitysten päivityksiä ja vaikutustarkasteluja. Monelta osin ne ovat puutteelliset tai täysin riittämättömät. Selvityksissä tuulivoimatuotanto korotetuilla korkeuksilla ja isoimmilla tehoilla muuttaisi merkittävästi maisemakuvaa ja äänimaisemaa kaikissa lähikylissä. Tämä tuodaan selvästi esiin FCG:n vaikutusarviointiraportissa. Sen sivulla 6 todetaan, että

"Tuulivoimapuiston rakentaminen Ylivieskan Tuomiperän alueelle muuttaa tuulivoimapuistoalueen olemassa olevaa maisemakuvaa voimakkaasti. Rakentamisen myötä tuulivoimaloita ympäröivät lähimaisemat muuttuvat metsätalous- ja suomaisemasta rakennetuksi tuulivoimatuotantomaisemaksi. Rakennettavat tuulivoimalat ja huoltotiet muuttavat rakennuspaikan maisemakuvan tekniseksi ja moderniksi tuulivoimatuotannon maisemaksi (. . .)

Maisemanmuutokset tuulivoimapuiston alueella ovat merkittäviä."

Samalla sivulla jatketaan, että

"asuinrakennuksia maisemavaikutusten dominanssivyöhykkeellä oli kaikilla neljällä kylällä". Lähin asutus on noin kilometrin päässä voimalasta, joten vaikutukset asuinympäristöön ovat kohtuuttomat. Kuten vaikutusraportissa (em. s. 6) todetaan, "tuulivoimalan näkyessä pihapiiriin se hallitsee maisemaa ja maisemavaikutuksia voidaan pitää merkittävänä".

Kuvasovitteisiin (FCG) hyödynnetyt valokuvat ovat vuodelta 2013, joten ne eivät vastaa täysin nykytilannetta. Voimala-alueen lähimmiltä kyläalueilta, Levänevalta ja Pinolasta, ei ole otettu edelleenkään yhtään kuvaa ja tehty niiden perusteella kuvasovitteita. Kuvien tekninen taso on yhä heikko. Kuvasovitteet eivät anna todellista kuvaa maisemavaikutuksista. Esimerkki kuvasovitteissa 2 ja 3 (molemmat Kantokylällä) etäisyys kuvauskohdasta lähimpään voimalaan on vain 2 km, avoimen peltoaukean jälkeen puusto on Luken korkeuskartan mukaan korkeintaan 15 metristä, voimalan napakorkeus olisi 10-kertainen puustoon nähden ja voimalan roottorin lakikorkeus olisi 240 metrissä. Kuvasovitteessa 2 vain muutama voimala hieman erottuu katselupaikalta, kuvasovitteessa 3 voimaloita ei näy lainkaan. Esitys on täysin epäuskottava, kun ottaa huomioon myös Numerolan tekemän näkemäalueanalyysin. Sen mukaan (s. 7) "alle 3 km:n etäisyydellä tuulivoimalat pääsääntöisesti dominoivat maisemaa. Näkemäalueanalyysin mukaan tällä etäisyydellä voimaloiden merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat kohdealueen eteläpuolella Kantokylän alueelle tien 800 varrella". FCG:n kuvasovitteiden 2 ja 3 ottopaikat ovat juuri mainitun tien 800 varrella. Alle 3 kilometrin sisälle eli voimakkaan dominanssin sisälle jää Pinola, Leväneva, Kantokylä ja puolet Tuomiperää eli kaikki lähikylät.

Lentoestevalojen maisemallisten vaikutusten tarkastelu on lähinnä oletuksiin perustuvia väitteitä, eikä se pohjaudu analyttiseen vaikutustarkasteluun. Voimalakorkeuden lisäksi lisää lentoestevalojen ja valo vilkkumisen näkyvyyttä lähialueilla. Kuten FCG:n raportissa todetaan, vilkkumisen maisemaa muokkaava vaikutus on voimakkainta maaseutualueilla, joilla ei ole tyypillisesti ylimääräisiä valolähteitä. Lentoestevalot ovat 4 lähikylän alueella täysin uusi valoelementti ja kun korkeuden nosto lisää niiden välkettä yhä useammassa pihapiirissä, on täysin epäuskottavaa esittää maisemavaikutuksen olevan "korkeintaan kohtalainen". Muutos on merkittävä, voimalakorotusten jälkeen vaikutusalue olisi aiempaa laajempi ja maisemahaitta siten myös aiempaa laajempi.

Ympäristöministeriö julkaisi oppaan maisemavaikutusten arvioinnista tuulivoimarakentamisessa vuonna 2016. Maisema-analyyseissä ja maisemavaikutusten arvioinneissa ministeriön ohjeistusta ei mainita tai noudateta. Tämä on havaittavissa heikkolaatuisena selvitysaineistona ja sen perusteella tehdyissä epäuskottavista ja vaikutuksia vähätteleävissä tulkintoissa esimerkiksi etäisyysvyöhyketarkastelussa.

Maisemavaikutuksia koskeva aineisto antaa ristiriitaista ja harhaanjohtavaa tietoa ja maisemavaikutuksia vähätellään. Korotetut voimalat lisääisivät huomattavasti maisemahaittoja. Voimalat ovat

aivan eri mittakaavassa suhteessa muuhun ympäristöön ja lähialueille on nousemassa lisää vastaavan kokoluokan voimaloita. Maiseman luonne muuttuu merkittävästi, eikä sen sietokyky sitä kestä.

Vaikutusarviointi kulttuurihistoriallisesti merkittäviin kohteisiin ja maisema-alueisiin on tehty puutteellisilla, jopa virheellisillä tiedolla. Tuomiperä ja Kantokylä ovat molemmat Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa (2016) osoitettuja maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä, eikä tätä huomioida riittävällä vakavuudella tarkastelussa. Molemmissa kylissä on lisäksi useita maakunnallisesti merkittäviksi arvoitettuja kohteita. Vaikutusarviointin kohdetieto on väärä (FCG:n vaikutusarviointiraportti, s. 18, 3. kappale), eikä voimaloiden vaikutusarviointia ole tehty kaikille maakunnallisen arvoluokan kohteille. Vaikutukset kulttuuriperintöön on arvioitu kaikkiaan riittämättömästi.

Voimaloiden korotus lisää jäävaaraa alueella liikkuville ihmisille ja heidän omaisuudelle. Korkeat voimalat ja suuret roottorit sijaitsevat tieverkon välittömässä läheisyydessä ja korkeuden lisäys kasvattaa riskialueen laajuutta. Tätä ei ole riittävällä vakavuudella huomioitu vaikutustarkastelussa.

Luontovaikutuksia ei ole päivitetty ja tämä on selkeä puute. Tuulivoima-alueen lähietäisyydellä sijaitsee Iso-Honkanevan-Pieni Honkanevan Natura 2000 -alue. Vaikka sen suojeluperusta liittyy kasvistoon ja maastotyyppiin, on se tunnettu metsähanhien levähdyspaikka niin syys- kuin kevätmuutoilla. Aiempaa korkeammat tuulivoimalat olisivat suoraan lintujen muuttoreitillä ja voimaloiden korotus lisäisi linnustohaittoja. Tätä ei ole riittävästi huomioitu.

Viime vuosina havainnot susista ovat kasvaneet Ylivieskan alueella. Luonnonvarakeskuksen Pohjanmaan alueen susiasiantuntija Tapio Visuri arvioi paikallismediassa susimäärän kooksi vajaa 10 yksilöä. KHO:n ratkaisu (160:2019) loi haasteen selvittää tuulivoimahankkeiden vaikutukset susien elinpiiriin tai toimintaan. Tuomiperän tapauksessa tämä on sivuutettu: poikkeamis- ja rakennuslupaesitysten taustaksi tehdyissä asiakirjoissa susi-teema ei ole mitenkään esillä eikä selkeää vaikutusarviointia esitetä.

Rakennusvalvonnan vastine

Selvitysten uskottavuus ja riittävyys.

Näkymä: Rakennushankkeisiin on tehty näkymäalueanalyysit, joissa on käytetty roottorin halkaisijaltaan 175 m ja napakorkeudeltaan 152,5 m korkeita voimaloita. Kokonaiskorkeus on n. 240 m

maanpinnan yläpuolella. Tuulivoimapuiston lähiympäristöstä otettuihin valokuviin on mallinnettu tuulivoimalat.

Melu: Melumallinnoksessa on noudatettu ympäristöministeriön julkaisemaa mallinnusohjeistusta. Tulosten arvioinnissa on käytetty valtioneuvoston, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöhallinnon esittämiä ohjearvoja tuulivoimarakentamisen suunnitteluun.

Välke: Välkevaikutuksista: Tuulivoimaloiden aiheuttama välkevaikutus arvioitiin geometrisella laskentamallilla, joka huomioi auringon paikan vuoden eri aikoina, tuulivoima-alueen ja sen ympäristön maastonmuodot sekä tuuliturbiinien dimensiot. Laskennan tuloksena saadaan tietä, kuinka monta tuntia vuodessa alueen eri kohteet ovat välkevaikutuksen alaisena. Tulosta havainnollistetaan tasa-arvokäyrästä, jonka perusteella voidaan arvioida varjostusvaikutusta tarkastelualueella. Tuulivoimaloiden välkevaikutukselle ei ole Suomessa määritelty ohjearvoja. Ympäristöministeriön ohjeissa tuulivoimapuiston suunnitteluun suositellaan käytettäväksi muiden maiden suosituksia välkemäärien osalta. Tanskassa on määritetty vuotuisen välketuntimäärän suositusarvoksi 10 h. Ruotsissa vastaava suositusarvo on 8 h ja korkeintaan 30 min päivässä. Tässä raportissa analysoitu välkevaikutus vastaa todellista odotettavissa olevaa välketuntimäärää, ja näin ollen suunnitteluohjearvona käytetään 8 tai 10 tuntia.

Rakennetun ympäristön suojeleminen.

Kaava-alueelle ei sijoitu maiseman tai kulttuuriperinnön arvokohteita tai -alueita. Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (Tuomiperä ja Kantokylä) sijoittuvat kaava-alueen luoteis- ja eteläpuolelle. Korotettujen voimaloiden maisemavaikutuksia Tuomiperälle ja Kantokylälle on arvioitu Vaikutustenarvioinnin täydennysraportin kappaleessa 2.2.4 Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Kuvasovitteiden valokuvat

Korotettujen voimaloiden valokuvasovitteet on tehty samoihin valokuvapohjiin kuin osayleiskaavavaiheessa, jotta voidaan vertailla korotuksen vaikutusta maisemassa. Valokuvasovitteet on tehty niin, että tuulivoimaloiden koko vastaa maiseman muiden elementtien kokoa ja antaa totuudenmukaisen kuvan voimaloiden näkyvyydestä ja mittasuhteista. Voimaloiden näkyminen maisemassa riippuu paitsi katselupisteen ja voimalan välisestä etäisyydestä, myös katselupisteen etäisyydestä näköesteeseen, esimerkiksi metsän reunaan tai rakennukseen sekä näkösteen korkeudesta. Läheltäkään tuulivoimalaa olevasta katselupisteestä ei voimalaa näy, ellei katselupisteen eteen jää riittävän laajaa avointa aluetta

tuulivoimalan suuntaan.

Tuomiperän tuulivoimaloiden korotuksen vaikutusten arvioinnissa tuulivoimaloiden dominanssivyöhykkeenä on käytetty etäisyyttä, joka on 10 x voimalan napakorkeus. Lentoestevalot sijoittuvat voimaloiden konehuoneen päälle, eli noin voimalan napakorkeudelle. Napakorkeus nousee kaavoitusvaiheessa arvioidusta 15,5 metriä.

Jäävaara

Tuulivoimalan kiinteisiin rakennelmiin sekä lapoihin saattaa talviaikana muodostua jäätä voimalan toimintataukojen aikana.

Kiinteisiin rakennelmiin muodostuva jää putoaa irrotessaan suoraan voimalan alapuolelle. Jäänmuodostusta esiintyy harvoin.

Tuulivoimapuistoalueella liikkuu vähän ihmisiä etenkin talvisin, joten riski irtoavasta jäädä aiheutuvasta vahingosta on hyvin pieni.

Olemassa olevien riskien takia on kuitenkin suositeltavaa, että alueella liikkuvat noudattavat talviaikana riittävää suojaetäisyyttä.

Alueelle tulee varoituskylttejä, mutta pyörivistä lavoista irtoava jää voi lentää kauemmas ja aiheuttaa vahinkoa. Lavoista irtoava jää kuitenkin yleensä jää roottorin halkaisijan sisäpuolelle, eli tässä tapauksessa noin 70 – 80 metrin säteelle.

Yhteenvetona voidaan todeta, että sekä tuulivoimalan lavoista irtoavasta jäädä että irtoavista osista aiheutuvat riskit ovat hyvin epätodennäköisiä. Tuulivoimaloista aiheutuneista onnettomuuksista on olemassa vähän tietoja, johtuen vahinkojen hyvin pienestä määrästä suhteessa voimaloiden lukumäärään. Muun muassa Ruotsin ympäristöoikeuden päätöksen (M 3735-09) mukaan riskit tuulivoimaloista irtoavista osista tai jäiden irtoamisesta ovat ”häviävän pienet”. Ympäristöoikeus perustelee sitä muun muassa sillä, että myös Suomea koskevan EU:n konedirektiivin 5 artiklan mukaan koneiden valmistajien on täytettävä direktiivin mukaiset turvallisuus- ja terveystaamimukset. Lisäksi mahdollisista riskeistä on ilmoitettava käyttäjälle, mikäli sellaisia on.

Sudet

Luonnonvara- ja biotutkimuslaitoksen (LUKE) viimeisimmän susikantaraportin (Susikanta Suomessa maaliskuussa 2019) mukaan Ylivieskan Tuomiperän läheisyyteen sijoittuu kahden susilauman reviirit (Nivalan reviiri ja Pulkkilan reviiri). Otteet LUKEn raportista näiden reviirien osalta ovat hakijan vastineessa naapurien huomautuksiin Ylivieskan rakennus- ja ympäristölautakunnalle liitteessä 1. Julkisen aineistojenkartat ovat yleispiirteisiä, mutta rakennushankkeeseen ryhtyvän asiantuntijat ovat tutustuneet raportin aineistona käytettyyn tarkempaan susihavaintoaineistoon (salassapidettävä, ei julkinen) ja sen perusteella susia liikkuu Tuomiperän alueella, mutta kaava-alue ei ole kummankaan susilauman ydinreviirialuetta, eikä siis lisääntymis- ja levähdyspaikkojen aluetta.

Luontovaikutukset

Iso-Honkannevan-Pieni Honkannevan Natura 2000 –alue sijoittuu noin 3 kilometrin etäisyydelle Tuomiperän kaava-alueesta ja 3,4 kilometrin etäisyydelle lähimmästä voimalapaikasta.

Tuulivoimapuiston vaikutukset Natura-alueelle on arvioitu kaavoitusvaiheessa, eikä voimaloiden korottaminen muuta tuota vaikutusten arviointia eikä vaaranna Natura-alueen suojeluperusteita. Tuomiperän tuulivoimapuisto ei sijoitu muuttolinnuston päämuuttoreitille. Tuulivoimaloiden korotuksen myötä voimalan korkeus ja roottoriympyrä hieman kasvaa, jolloin potentiaalinen törmäysala myös hieman kasvaa. Törmäykset on arvioitu hyvin satunnaisiksi, eikä törmäysalan kasvaminen olennaisesti muuta tätä arviota.

Kohta 3)

Tuulivoimapuistojen yhteisvaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi. Tuomiperän kaava-alueen lähiympäristöön on suunnitteilla useita tuulivoimapuistoja (mm. Puutionsaari, Hirvineva, Rahkola, Urakkanneva). Lähistön tuulivoimahankkeet ovat suunnittelullisesti pitkällä ja voimaloiden yleispiirteinen sijainti ja korkeudet ovat olleet pitkään tiedossa. TM Voima on toimijana useassa tuulivoimahankkeessa.

Tuomiperän ja lähialueiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia ei ole kuitenkaan selvitetty analyttisesti lainkaan. FCG:n raportissa esitetty yhteisvaikutusten arviointi on tulkinnan ja päätelmien osalta puhdasta oletusta, eikä väitteille vähäisistä vaikutuksista esitetä mitään todistusaineistoa tms., joka osoittaisi väitteet päteviksi (kuvasovitteet, melumallinnukset, välkeanalyysit yms.). Väitteet vähäisistä yhteisvaikutuksista ovat epäuskottavia. Esimerkiksi Pinolassa asuvilla lähimmät tiedossa olevat suunnitellut voimalat ovat noin 2 kilometrin etäisyydellä kahdessa suunnassa (Tuomiperä ja Puutionsaari). Jos kaikki lähialueen tuulivoimahankkeet toteutuvat, on muutos kylissä, erityisesti Kantokylällä, dramaattisen suuri. Maisemakuva muuttuisi teollisuusmaisemaksi lähietäisyydellä jokaisessa ilmansuunnassa.

Rakennusvalvonnan vastine

Kaavoitusvaiheessa on kohteelle tehty yhteisvaikutusten arviointi. Tämä tarkoittaa, että jos tuulivoimalat rakennettaisiin kaavan mukaisesti selvitys olisi riittävä. Tässä valituksen alaisissa päätöksissä on kuitenkin käsitelty tuota 14% korotusta, joten uutta selvitystä ei ole sitä varten toimitettu. Tuulipuistoja kaavoitetaan ja rakentuu ja uusissa hankkeissa otetaan aina sitten huomioon suunnitellut ja rakentuneet tuulipuistot.

Kohta 4)

Rakennusluvassa ei ole määritetty toteutettavaa voimalaitostyyppiä

eikä teknistä yksilöintitietoa kuten suurinta sallittua äänitehotasoa.

Rakennusvalvonnan vastine

Rakennushankkeeseen ryhtyvän mukaan he eivät vielä tiedä voimalaitostyyppiä, joten he eivät tiedä vielä teknisiä yksilöintitietojaakaan. Kaavoitus- ja poikkeamispäätösten käsittely vie vuosia, ja sinä aikana tuulivoimatekniikka menee eteenpäin. Vanhaa tekniikkaa poistuu ja uutta tulee tilalle. Tuulivoimatoimittaja ei halua sitoutua vanhaan tekniikkaan, jos sitten kun lupa-asia on lainvoimainen, tarjolla on nykyaikaisempaa, vähämeluisempaa ja paremmin tuottavaa tekniikkaa. Voisi myös olla että vanhaa tekniikkaa, johon lupa on sidottu, ei vuosien päästä ole enää saatavilla.

Kaavassa ja poikkeamispäätöksellä ja rakennusluvalla on heille annettu rakennettavien tuulivoimaloiden reunaehdot, joita on noudatettava.

Liitteenä 1 on luettelo hallinto-oikeudelle toimitetuista asiakirjoista Ylivieskan rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksiin: 28.4.2020, § 12 - 27 liittyen

Oheismateriaali

- Tuulivoimapuistojen yhteisvaikutusten arviointi
- Palotekninen selvitys
- Naapurien kuuleminen
- Alustava perustamistapalausunto
- Liite 1 liitteeseen 11 vastine naapurien huomautuksiin

Johtava rakennustarkastaja: Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää lähettää johtavan rakennustarkastajan valmisteleman lausunnon Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA: Hyväksyttiin.